

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасна українська мова

Освітня програма Українська мова і література
Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 035 Філологія
035.01 Українська мова та література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри української мови
Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

СЕМЕСТР 2

**Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія.
Орфоепія. Графіка. Орфографія**

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасна українська мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія
Викладач (-і)	Кандидат філологічних наук, доцент Оксана Антонівна Семенюк
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08
Е-mail викладача	ok.semeniuk@gmail.com
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 6 (180 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення особливостей виконання різних форм робіт. Згідно з графіком консультацій.
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Сучасна українська мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія» є обов'язковою навчальною дисципліною, яка займає важливе місце в системі підготовки бакалаврів філології. Курс дає знання про звукову будову сучасної української літературної мови, її фонологічну, графічну, морфонологічну системи, природу, історичну основу, типологію фонетичних процесів, орфоепічні, акцентуаційні, орфографічні, графічні норми; сприяє підвищенню загального рівня культури мовлення студентів; є базовим для формування професійної компетенції філологів.</p>	
3. Мета та завдання курсу	
<p>Мета курсу - дати студентам теоретичні знання із сучасної української літературної мови (зокрема з тих розділів науки про сучасну українську літературну мову, які вивчаються на першому курсі: з фонетики, фонології, морфонології, орфоепії, графіки й орфографії), допомогти їм практично оволодіти орфоепічними, орфографічними, графічними, акцентуаційними нормами, підвищити загальну грамотність культуру усного й писемного мовлення.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомити студентів зі змістом, обсягом, завданнями курсу „Сучасна українська літературна мова”; з поняттями „літературна мова”, „національна мова”, „державна мова”, „мовна норма”, ознаками літературної мови, окреслити місце української мови серед мов світу; – дати знання про звукову будову мови, фонетичні одиниці; – охарактеризувати систему фонем сучасної української літературної мови; – дати відомості про природу, історичну основу, типологію фонетичних процесів; – охарактеризувати графічну будову сучасної української літературної мови; – забезпечити досконале володіння орфоепічними, акцентуаційними, графічними, орфографічними нормами сучасної української літературної мови; виробити навички самоконтролю за їх дотриманням у повсякденному спілкуванні; – навчити студентів фахово послуговуватися засобами фонетичного письма. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; – здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; – здатність працювати в команді та автономно; – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; – здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; – здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; – здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови; – здатність вільно оперувати лінгвістичною термінологією для розв'язання професійних завдань. <p>Результати навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – знати й розуміти основні поняття фонетики, фонології, морфонології, орфоепії, графіки, орфографії; 	

- вміти класифікувати фонемні і звукові сучасної української літературної мови;
- розрізняти звуки і фонемні;
- транскрибувати слова й тексти фонематичною і фонетично-транскрипціями;
- здійснювати фонетичний, фонологічний, орфоепічний, графічний та орфографічний аналіз слів з історичними коментарями;
- знати орфоепічні, орфографічні, графічні, акцентуаційні норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;
- виявляти та характеризувати звукові зміни та чергування, знати їх історичну основу;
- вміти аналізувати свою і чужу вимову, виявляти порушення орфоепічних та пунктуаційних норм;
- добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її;
- організувати процес свого навчання й самоосвіти;
- дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання курсу

Вид заняття		Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин			
Лекції		30			
практичні заняття		36			
самостійна робота		114			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний/ Вибірковий	
2	035 Філологія 035.01 Українська мова та література	1		Обов'язкова дисципліна	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ: – СУЛМ як предмет наукового вивчення і як навчальна дисципліна; зміст, обсяг, завдання курсу; – українська мова – національна мова українського народу; – місце української мови серед мов світу, зв'язок української мови з іншими мовами; – українська літературна мова та її головні риси; – мовна норма, види мовних норм; – писемні та усні форми СУЛМ; – основні стилі	лекція, практичне заняття, самостійна робота	2, 3, 4, 5, 6	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 2 год., 2 год., 6 год.	поточний контроль – 5 б.; самостійна робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом занять

СУЛМ; – шляхи і тенденції розвитку СУЛМ; – мовне законодавство і мовна політика в Україні.					
Тема 2. Фонетика як лінгвістична дисципліна: – предмет і завдання фонетики; – сегментні та суперсегментні фонетичні одиниці; – мовний звук і різні аспекти його вивчення; – звук і фонема, відмінності між ними.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1 – 8	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 2 год., 2 год., 6 год.	поточний контроль – 5 б.; самост. робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 3. Звукова система СУЛМ: – голосні і приголосні звуки, їх ознаки і творення; – класифікація голосних звуків і їх характеристика; – класифікація приголосних звуків і їх характеристика: за участю голосу і шуму; за місцем творення; за способом творення; за відсутністю чи наявністю палаталізації; за звуковим враженням.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1 – 9	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 2 год., 4 год., 12 год.	поточний контроль – 5 б.; самост. робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 4. Зміни звуків у потоці мовлення: – асиміляція приголосних і її різновиди: за дзвінкістю, глухістю, місцем і способом творення, м'якістю, твердістю; – дисиміляція; – спрощення у групах приголосних; – подовження і подвоєння приголосних; – редукція голосних; – оглушення дзвінких	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1 – 9	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 6 год., 6 год., 18 год.	поточний контроль – 5 б.; контрольна робота – 5 б.; самост. робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом занять

приголосних у кінці слова; – протеза; – акомодация, її види; – епентеза, метатеза, гаплогія.					
Тема 5. Суперсегментні фонетичні одиниці: – склад як фонетична одиниця; – характеристика складів; – український складоподіл; – наголос, характер українського наголосу; – фонетичне слово, проклітики та енклітики; – інтонація.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1 – 3; 7 – 9	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 2 год., 2 год., 6 год.	поточний контроль – 5 б.; самост. робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 6. Фонологічна система СУЛМ. Фонетична і фонематична транскрипція: – фонема, її функції; – головний вияв і варіанти фонем; – диференційні ознаки фонем і їх нейтралізація; – фонологічна кореляція; поняття про мінімальну пару; – розвиток поглядів українських мовознавців на склад фонем СУЛМ; – голосні фонем, їх характеристика; – приголосні фонем, їх характеристика; – фонетична і фонематична транскрипція.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	2 – 8	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 6 год., 6 год., 18 год.	поточний контроль – 5 б.; контрольна робота – 5 б.; самост. робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 7. Морфонологія: – морфонологія як лінгвістична дисципліна; – основні поняття морфонології; – види чергувань;	лекція, практичне заняття, самостійна робота	2 – 6	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 2 год., 2 год., 8 год.	поточний контроль – 5 б.; самост. робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом

– історичні чергування голосних фонем; – історичні чергування приголосних фонем; – позиційні чергування.					заняць
Тема 8. Орфоепія: – орфоепія як розділ науки про мову, предмет орфоепії; – норми літературної вимови, їх значення; – формування норм української літературної вимови; – порушення правил літературної вимови, типи вимовних помилок; – орфоепічні норми СУЛМ: вимова голосних, приголосних, груп приголосних, слів іншомовного походження.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1 – 3, 6, 9	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 4 год., 4 год., 12 год.	поточний контроль – 5 б.; самост. робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 9. Графіка: – графіка як наука про письмо; – короткі відомості з української графіки; – український алфавіт, співвідношення між фонемами (звуками) і буквами.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1 – 3, 9	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 2 год., 4 год., 12 год.	поточний контроль – 5 б.; самост. робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 10. Орфографія: – орфографія як розділ науки про мову; – принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, традиційний, словесний; – правописні проблеми кінця ХХ – початку ХХІ ст.; – орфографічні норми СУЛМ: вживання апострофа, знака м'якшення, великої літери у власних назвах,	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1 – 3, 9 – 10	опрацювати відповідні джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 2 год., 4 год., 16 год.	поточний контроль – 5 б.; самост. робота – 1 б.	протягом семестру згідно з розкладом занять

подвоєння букв на позначення подовження і подвоєння приголосних, спрощення, зміни приголосних при збігу їх.					
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт 9.3. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» . Загальні 100 балів включають: 30 балів – поточний контроль, 5 балів – контрольна робота 1, 5 балів – контрольна робота 2, 10 балів – самостійна робота; 50 балів – іспит.				
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.				
Практичні заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою.				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.				
7. Політика курсу					
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку виявлення таких порушень – реагування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» і Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»					
8. Рекомендована література					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. К. : Академія, 2006. 368 с. 2. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2018. 168 с. 3. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О.М., 2017. 82 с. 4. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А.П. Грищенко та ін. К. : Вища шк., 2002. 439 с. 5. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. – К. : Вища шк., 2003. 430 с. 6. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. К. : Наук. думка, 1969. 436 с. 7. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Н. Плющ та ін. К. : ВПЦ „Київський університет”, 2002. 173 с. 8. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підруч. / А.К. Мойсієнко та ін. К. : Знання, 2013. 340 с. 9. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія : навч. посіб. К. : Вища шк., 1981. 183 с. 10. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с. 					

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент О.А. Семенюк.

СЕМЕСТРИ 3-4

**Лексикологія, фразеологія, лексикографія,
морфеміка, словотвір**

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета і цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасна українська мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір
Викладач (-і)	Доктор філологічних наук, професор Голянич Марія Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент Стефурак Роксолана Іванівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08, 0502670805
Е-mail викладача	roxolana_orest@ukr.net, mari_goli@ukr.net
Формат дисципліни	очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 12 (360 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://cee.pnu.edu.ua
Консультації	Обговорення загальнометодологічних і загальнонаукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт. Згідно з графіком консультацій.
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Сучасна українська мова. Лексикологія. Фразеологія Лексикографія Морфеміка Словотвір» є одним із важливих складників програми підготовки бакалаврів освітньої програми <i>035.01 Українська мова і література (перший бакалаврський рівень)</i>, оскільки на знаннях лексико-семантичного, фразеологічного, словотвірного багатства рідної мови базується розвиток комунікативних навичок філолога.</p> <p>Грунтовне оволодіння сучасною українською літературною мовою (зокрема її лексико-семантичним рівнем) необхідне для успішної комунікативної діяльності, редагування оригінальних та перекладних текстів чи в інших сферах можливої професійної діяльності філологів. Освітньою-професійною програмою передбачено виробничу навчально-виховну педагогічну практику в середніх класах, яка включає також і проведення уроків української мови, та підсумкову атестацію випускників, яка включає складання комплексного іспиту з української мови і літератури.</p> <p>Лексикологія, фразеологія, лексикографія, морфеміка і словотвір є важливими розділами курсу, тому знання лексичних фразеологічних стилістичних, словотвірних норм є базовим для формування професійної компетенції студентів-філологів.</p>	
3. Мета і цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни – дати студентам теоретичні знання із сучасної української літературної мови (зокрема з лексикології, фразеології, лексикографії, морфеміки та словотвору – розділів науки про сучасну українську літературну мову, які вивчаються на другому курсі), допомогти їм практично оволодіти літературними нормами (зокрема лексичними, фразеологічними, словотвірними, стилістичними), спрямувати навчальний потенціал студентів на розширення їх лексичного запасу, освоєння фразеологічного фонду української мови, засвоєння морфемного та словотвірного аналізів лексичної одиниці.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечити фахову підготовку студентів із сучасної української мови (зокрема з лексикології, фразеології, лексикографії, морфеміки та словотвору); – ознайомити студентів з ключовими поняттями лексикології, фразеології, лексикографії, морфеміки та словотвору; – розглянути лексичну та фразеологічну системи мови, їх базові одиниці; – охарактеризувати морфемні та словотвірні особливості лексичних одиниць. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; 	

- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність працювати в команді та автономно;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність розв’язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- здатність використовувати в професійній діяльності знання промову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;
- здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови;
- здатність вільно оперувати лінгвістичною термінологією для розв’язання професійних завдань;
- здатність комплексно використовувати набуті філологічні та методичні знання у практиці викладання української мови.

Результати навчання:

- знання теорії української лексикології, фразеології, лексикографії, морфеміки та дериватології;
- розуміння характеру співвідношення між предметом і поняттям, поняттям і концептом, словом і назвою, системних відношень між лексичними одиницями;
- диференціація іншомовної лексики української мови;
- орієнтування в основних лексикографічних працях, концепції і принципах укладання різних типів словників;
- характеристика особливостей морфемного складу української мови, сполучуваності морфем, їх продуктивності, історичних змін у морфемній структурі слова;
- розуміння характеру, структури, взаємозалежностей комплексних одиниць словотвору;
- визначення способів словотворення;
- володіння принципами лексичного, фразеологічного, морфемного і словотвірного аналізів відповідних мовних одиниць;

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	54 год.
семінарські заняття / <i>практичні</i> / лабораторні	72 год.
самостійна робота	234 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
3-4	014 Філологія (українська мова і література)	2	Обов’язкова дисципліна		
Тематика курсу					
Тема, план	<i>Форма заняття</i>	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Слово як предмет вивчення лексикології. Поняття про лексичну систему. Слово – основна одиниця лексичної системи. Ознаки слова. Слово та поняття. Лексичне значення слова. Типи	лекція, практичне заняття, самостійна робота	2,4,6-8	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

лексичних значень слів в українській мові. Повнозначні і неповнозначні слова. Структура лексичного значення. Поняття лексеми. Компонентний аналіз значення слова. Внутрішня форма слова.			інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять 2 год., 4 год., 5 год.		
Тема 2. Полісемія. Тропи. Багатозначність. Причини багатозначності. Характер і організація лексико-семантичних варіантів у структурі полісемантичного слова. Слова з прямим і переносним значенням. Основні способи перенесення значень слів. Тропи і переносне значення слова. Метафора. Метонімія. Синекдоха.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	2,4,6-8	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять 2 год., 2 год., 5 год..	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
Тема 3. Лексико-семантичні категорії слів. Однозначні слова. Терміни. Ознаки термінів. Омоніми. Загальна характеристика. Види омонімів. Шляхи походження омонімів. Співвідношення полісемії та омонімії. Міжмовні омоніми. Синоніми. Джерела синонімії. Синонімічний ряд. Домінанта синонімічного ряду. Класифікація синонімів. Стилїстична роль синонімів. Антоніми. Загальномовні та контекстуальні антоніми. Стилїстичне використання антонімів (стилїстичні фігури, що базуються на антонімії). Пароніми. Загальна характеристика. Стилїстичне використання паронімів: парономазія. Склад української лексики з погляду її походження. Основні лексичні пласти	практичне заняття, самостійна робота	2,4,6-8	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять 1 год., 6 год., 5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3

української мови. Загальна характеристика. Індоєвропейська лексика в складі української мови. Праслов'янська лексика в складі української мови.					
Тема 4. Лексичні пласти. Спільносхіднослов'янська лексика в складі української мови. Власне українська лексика. Фонетичні, морфологічні та словотвірні особливості власне українських слів.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	2,4,6-8	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год., 2 год., 5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
Тема 5. Іншомовна лексика в складі української мови. Джерела та характер запозичень. Найдавніші запозичення в лексичній системі української мови (тюркізми, грецизми, германізми, латинізми, старослов'янізми). Лексичні запозичення з російської та білоруської мов. Запозичення з польської, чеської, білоруської, російської мов. Лексичні кальки. Слова, запозичені із західноєвропейських мов (англійської, німецької та французької). Екзотизми. Інтернаціоналізми. Українські слова в інших мовах.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	2,4,6-8	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять 4год., 4 год., 10 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
Тема 6. Лексика української мови з погляду її вживання. Поняття „активна і пасивна лексика української мови”. Застарілі слова (архаїзми). Історизми як вид архаїзмів. Семантичні групи історизмів (стилістичних архаїзмів). Стилістичне використання застарілих слів. Неологізми. Причини виникнення неологізмів. Загальномовні (узуальні) та індивідуально-авторські (оказіональні) неологізми.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	2,4,6-8	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 2 год., 6 год., 10 год..	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3

<p>Засоби творення неологізмів. Територіальні діалектизми в сучасній українській літературній мові, їх види. Жаргонізми та арготизми в українській мові. Загальна характеристика.</p> <p>Професійна лексика. Склад української лексики з погляду її функціонально-стильового використання: загальноживана (міжстильова) лексика і стилістично маркована; розмовно-побутова лексика. Соціально-політична та офіційно-ділова лексика. Загальна характеристика. Науково-термінологічна, емоційно-експресивна, книжна лексика.</p>					
<p>Тема 7. Фразеологія як розділ мовознавства. Об'єкт фразеології. Олександр Потебня – предтеча української фразеології. Фразеологізм. Ознаки фразеологічної одиниці. Співвідношення фразеологізму із синтаксично вільними словосполученнями та словом. Зв'язок фразеологізмів із частинами мови: дієслівні, іменникові, прикметникові, прислівникові, вигуківі фразеологізми. Синтаксичні функції фразеологічних одиниць. Основні класифікації фразеологізмів.</p>	<p>лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>4, 9</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 4 год., 4. год., 5 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять 3</p>
<p>Тема 8. Фразеологічні одиниці української мови. Лексико-граматичні зміни у фразеологічних одиницях: скорочення лексичного складу, заміна одного компонента іншим, розширення і звуження обсягу їх значень. Джерела української фразеології:</p>	<p>лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>4, 9</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять 3</p>

<p>професійне джерело. Джерела української фразеології: античне, релігійне. Художня література (українська та зарубіжна) як джерело фразеологізмів. Системні відношення у фразеології: полісемія та омонімія фразеологічних одиниць. Явище варіантності у сфері фразеології. Системні відношення у фразеології: синонімія та антонімія фразеологічних одиниць. Пареміологія. Паремії. Види паремій.</p>			матеріалах до практичних занять, 4 год., 4 год., 15 год.		
<p>Тема 9. Предмет і завдання лексикографії. Словник. Основні типи словників. Енциклопедичні словники, їх загальна характеристика. Види лінгвістичних словників. Загальна характеристика. Історія української лексикографії (до 1917 р.): основні лексикографічні праці. Історія української лексикографії (1917 р. – поч. XXI століття): основні етапи та найважливіші лексикографічні праці.</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	4	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять, 2. год., 4 год., 28 год.	10	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
<p>Тема 10. Морфеміка як розділ мовознавчої науки. Слово як об'єкт морфемного та словотвірного аналізу. Поняття про морфеміку сучасної української літературної мови. Предмет і завдання морфеміки. Морфема – мінімальна значуща частина слова. . Морф, аломорфи і морфема. Варіанти морфемі. Морфемна структура слова.</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 3, 4-6	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять 4 год., 4 год., 10 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
<p>Тема 11. Кореневі та афіксальні морфемі. Афіксоїди. Кореневі й афіксальні морфемі,</p>	лекція, практичне заняття, самостійна	1, 3, 4-6	опрацювати відповідні наукові джерела,	5	Протягом семестру згідно з розкладом 3

<p>функціональні відмінності між ними. Коренева морфема. Загальна характеристика. Характеристика афіксальних морфем: а) префікс, б) суфікс (нульовий суфікс), в) закінчення, г) постфікс, г) інтерфікс, д) конфікс, е) уніфікс. Афіксоїди (суфіксоїд та префіксоїд). Основа слова. Характеристика основи слова.</p>	робота		виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять 4 год., 6 год., 30 год.		занять Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
<p>Тема 12. Історичні зміни в морфемному складі слова. (4 практ.) Морфемний аналіз слова. Основні зміни в морфемній будові слова: спрощення, перерозклад, ускладнення. Завдання та принципи повного морфемного аналізу слова.</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 3, 4-6	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять 4 год., 6 год., 10 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
<p>Тема 13. Словотвір як розділ мовознавчої науки. Словотвір як учення про творення слів і загальні принципи їх мотивації. Основоцентричний і формантоцентричний словотвір. Твірна (похідна і непохідна) основа та словотворчий засіб (формант). Словотвірне значення. Словотвірна модель. Словотвірний тип.</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 3, 4-6	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять 4 год., 4 год., 10 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3 Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
<p>Тема 14. Будова системи синхронічного словотворення. Комплексні одиниці словотвору, їх характеристика: а) словотвірна пара, б) словотвірний ланцюжок, в)</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 3, 4-6	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3 Протягом семестру згідно з розкладом занять 3

словотвірна парадигма,г) словотвірне гніздо.Способи словотворення в сучасній українській мові.			інструктивно -методичних матеріалах до практичних занять 4 год., 4 год., 14 год.		розкладом занять
Тема 15. Неморфологічні способи творення слів. Лексико-семантичний спосіб словотворення. Лексико-синтаксичний спосіб словотворення. Морфолого-синтаксичний спосіб словотворення; його основні різновиди: субстантивація, ад'єктивація, прономіналізація, адвербіалізація.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 3, 4-6	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно -методичних матеріалах до практичних занять 2 год., 6 год., 25 год.	5	Протягом семестру згідно 3 розкладом занять
Тема 16. Морфологічний спосіб творення слів. Різновиди морфологічного способу творення слів:а) суфіксальний ,б) безсуфіксальний,в) префіксальний, г) префіксально-суфіксальний (конфіксальний),г) постфіксальний,д) інтерфіксальний,е) основоскладання, є) словоскладання,ж) аббревіація.Словотвірний аналіз.Словотвір самостійних і службових частин мови (6 практичних).	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 3, 4-6	опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно -методичних матеріалах до практичних занять 4 год., 6 год., 25 год.	5	Протягом семестру згідно 3 розкладом занять

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінюванняздійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100- бальної системи. (Див.: пункт 9.3. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатськи національний університет імені Василя Стефаника». Загальні 100 балів включають: 25 балів – поточний контроль, 15 балів – контрольна робота,г 5 балів – колоквіум, 5 балів –
-----------------------------------	--

	самостійна робота; 50 балів – іспит.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.
Практичні заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку виявлення таких порушень – реагування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» і Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

8. Рекомендована література

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г. Морфеміка української мови. Київ : Наук. думка, 1987. 211 с.
2. Бондар О. І. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
3. Вакарюк Л. Українська мова. Морфеміка і словотвір. Тернопіль : Лілея, 1999. 220 с.
4. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія / Голянич М.І. ; за редакцією М.І.Голянич. Івано-Франківськ : Сімік, 2011. 272 с.
5. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. Київ : УкрДНПКСЮ, 1998. 162 с.
6. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
7. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / за заг. ред. акад. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1973. 440 с.
8. Сучасна українська літературна мова : підручник / А. П. Грищенко та ін. ; за ред. А. П. Грищенка. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.
9. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української літературної мови : навчальний посібник. Київ : Знання, 2007. 494с.

Викладачі: доктор філологічних наук, професор **Голянич Марія Іванівна**,
кандидат філологічних наук, доцент **Стефурак Роксолана Іванівна**

СЕМЕСТРИ 5-6

Морфологія

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета і цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасна українська мова (морфологія)
Викладач (-і)	Джочка Ірина Федорівна
Контактний телефон викладача	(0342)596008
Е-mail викладача	irina.dzhochka@gmail.com
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 9 (270 годин).
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: 30 год. Вівторок 13.30-15.30. Кафедра української мови, 312 ауд. Онлайн-консультації: 60 год. Розклад присутності викладача: вівторок з 11.30-13.30.
2. Анотація до курсу	
<p>Курс «Сучасна українська мова(Морфологія)» належить до нормативних дисциплін і вивчається студентами спеціальності «Філологія (Українська мова і література)» на третьому курсі і має на меті дати розуміння логіки розвитку морфологічного рівня граматичної будови української мови. Він спрямований на вивчення основних положень морфології, пов'язаних із українською і світовою лінгвістикою. Програма курсу передбачає аналіз морфологічних одиниць і категорій, зважаючи на два взаємопов'язані й водночас різноманітні підходи – традицію і новаторство. Морфологія є одним із найскладніших розділів курсу, тому знання морфологічних норм є базовим для формування професійної компетенції студентів-філологів.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни –сформувати в студентів мовно-лінгвістичні компетенції – сукупність лінгвістичних (морфологічних) знань про мову як суспільне явище і систему, що постійно розвивається, виробити вміння оперувати лінгвістичними знаннями у професійній та науково-дослідницькій діяльності, а також сформувати у студентів систематизовані теоретичні й практичні наукові знання про класичні й нові підходи у класифікації та аналізі морфологічних явищ української мови; установлювати категорійні ознаки для кожної частини мов.</p> <p>Основні завдання вивчення дисципліни “Сучасна українська мова (Морфологія)” є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомити з класичними та сучасними підходами до вивчення морфології у програмі вишу та у шкільній граматиці, із фундаментальними студіями вчених-граматистів; • навчити визначати основні поняття граматики: граматична категорія, граматичне значення, граматична форма, пов'язуючи їх з аналізом частин мови; • забезпечити розуміння й диференціацію критеріїв класифікації частин мови, уміння здійснити загальну характеристику кожної частини мови, зокрема визначення загальнокатегоріальних значень частин мови, їх граматичних категорій, систем словозміни, синтаксичних функцій (первинних і вторинних), особливостей словотвору; явищ переходу в системі частин мови; • розвинути практичні вміння правильного використання морфологічних норм як в усному, так і в писемному мовленні.засвоїти знання, що складають зміст сучасної української літературної мови як науки, усвідомити й запам'ятати систему лінгвістичних понять, оволодіти мовознавчою термінологією; • усвідомити поняття про нормативність української літературної мови, сприяти ґрунтовному оволодінню граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови; • підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів; • виробити критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики; • збагатити лексичний запас новими термінами з фахової підготовки; • навчити самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою. 	

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення курсу «Сучасна українська мова. Морфологія» ви (студенти) зможете набути такі **компетентності**:

1. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.
2. Здатність бути критичним і самокритичним.
3. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних (морфологічних) фактів.
4. Здатність здійснювати лінгвістичний (морфологічний) аналіз усіх частин мови.
5. Здатність до самостійного опрацювання наукових та методичних праць, уміння добирати посібники й підручники, які найбільше відповідають цілям і умовам навчання.
6. Здатність інтерпретувати основні мовознавчі поняття, здатність застосовувати їх у процесі аналізу та інтерпретації текстів різних стилів.
7. Здатність втілення сучасних наукових досягнень у граматиці української мови в загальноосвітні навчальні заклади, у практику викладання української мови.
8. Здатність визначати частин мови, розрізняти лексико-граматичні класи слів, утворені шляхом переходу з інших частин мови.
9. Здатність аналізувати лексико-граматичні ознаки частин мови, перехідні явища в лексико-граматичних розрядах і правильно вживати морфологічні норми відповідно до правил словозміни.
10. Здатність використовувати й залучати до роботи нові інформаційні технології.
11. Здатність працювати у групах, розв'язуючи певну проблему чи аналізуючи конкретний мовний матеріал.

Результати навчання:

1. Вільне спілкування з професійних питань державною мовою як усно, так і письмово, використання її для організації ефективної комунікації та навчання;
2. Знання і розуміння морфологічного рівня системи мови, вміння застосовувати набуті знання у професійній діяльності;
3. Знання морфологічних норм української літературної мови та вміння їх застосовувати у практичній діяльності;
4. Організація процесу свого навчання і самоосвіти (самостійної роботи); професійно-методичної та навчальної діяльності;
5. Набуття навичок пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, кваліфікованої презентації результатів професійної (педагогічної, наукової, інноваційної) діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
6. Уміння аналізувати мовні морфологічні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;
7. Уміння відбирати навчальний матеріал, що відповідає процесу комунікації й посильний та доступний для учнів різних вікових груп у закладах середньої освіти.
8. Уміння визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення.
9. Уміння аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сфері граматики, оцінювати результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій.
10. Навички інтерпретації розвитку мовознавчої думки в царині морфології від давнини до сучасності, знати відомі праці українських граматистів.
11. Уміння дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24/ 24
Практичні заняття	36 / 26
Самостійна робота	120 /40

Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс	Нормативний /

		(рік навчання)	Вибірковий		
П'ятий / Шостий	035 Філологія	Третій	Нормативний		
5 СЕМЕСТР					
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Граматика як наука. Граматичне значення. Граматика як наука, її предмет і завдання. Морфологія як розділ граматики, її предмет та завдання. Зв'язок морфології з іншими мовознавчими дисциплінами. Граматичне значення. Ознаки граматичного значення. Способи і засоби його вираження.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 2	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 1 год., 2 год., 5 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 2. Граматика як наука. Граматична форма. Граматична категорія. Граматична форма, її типи. Морфологічна парадигма. Типи морфологічних парадигм. Граматична категорія. Класифікація граматичних категорій.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 2	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 1 год., 2 год., 5 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 3. Частини мови. Принципи їх класифікації. Частини мови як лексико-граматичні класи слів: а) гомогенна та гетерогенна класифікації; б) семантичний критерій виділення частин мови; в) морфологічний та синтаксичний критерії. Традиційна класифікація частин мови. Займенник, вигук, слова категорії стану, модальні слова та зв'язки в системі частин мови. З історії	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 2	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

вивчення частин мови. Характеристика основних граматичних праць другої половини ХХ – початку ХХІ ст. (монографічні та довідкові видання, найважливіші підручники тощо), у яких розкрито питання морфології. Перехідні явища в системі частин мови.			занять і самостійної роботи; 1 год., 2 год., 10 год.		
Тема 4.Іменник. Лексико-граматичні категорії іменника. Іменник як центральна частина мови: його значення, морфологічні ознаки та синтаксичні функції. Власні та загальні назви. Іменники з конкретним та абстрактним значенням. Категорія істот / неістот. Збірні та одиничні іменники. Категорія речовинності. Субстантивація іменників.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 2, МП 13	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5.Категорія роду іменника. Загальна характеристика категорії роду. Способи і засоби вираження категорії роду. Іменники “спільного роду”. Іменники “подвійного роду”, “потенційного роду”. Рід невідмінюваних іменників. Варіантні родові форми. Сучасні тенденції в родовій категоризації іменника.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, МП 3,13	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. Категорія числа іменника. Категорія числа як словозмінна граматична категорія. Граматичні засоби вираження категорії числа. Класифікаційні елементи в категорії числа. Історія граматичної категорії числа іменника, занепад двоїни та її залишки в українській мові.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, МП 3, 13	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

			занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.		
Тема 7. Категорія відмінка іменника. Загальна характеристика категорії відмінка іменників. Граматичні засоби вираження категорії відмінка. Центральні відмінки: називний і знахідний. Семантичні різновиди родового відмінка. Значення давального, орудного та місцевого відмінків. Кличний відмінок в українській мові, правила вживання відмінкових флексій кличного відмінка.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, МП 3, 4, 13	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 8. Словозміна іменника: відміни іменників, особливості словозміни іменників I, III і IV відмін. Історія формування сучасної відмінкової системи іменника. Критерії поділу іменників за відмінами. Іменники 1 відміни, поділ на групи. Особливості словозміни. Іменники 3 відміни. Особливості словозміни. Іменники 4 відміни. Особливості словозміни.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, 8	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Контр. робота – 10 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 9. Словозміна іменника: особливості словозміни іменників П'ятнадцяти відмін. Іменники 2 відміни. Поділ на групи. Особливості словозміни. Родовий відмінок іменників чоловічого роду однини 2 відміни: особливості відмінкових закінчень -а (-я) / -у (-ю). Родовий відмінок множини іменників 2 відміни: особливості відмінкових закінчень. Кличний відмінок: особливості відмінкових	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, 8	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

закінчень.Відмінювання прізвищ.			роботи; 2 год., 2 год., 10 год.		
Тема 10. Словотвір іменника:структура іменникових основ. Суфіксальний словотвір іменників: а) модифікаційні суфікси; б) мутаційні суфіксальні морфеми; в) транспозиційні деривати. Префіксальний словотвір іменників. Конфіксація як спосіб творення іменників. Нульова суфіксація. Словоскладання та основоскладання. Абревіація. “Неморфологічні” способи творення іменників: а) семантичний; б) зрощення; в) конверсія. Словотвір okazіональних іменників української мови.	Практичне заняття,самостійна робота	1-11, 13-17	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 4 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 11. Наголошування, правопис, стилістичне використання іменників. Морфологічний аналіз іменників. Словотвір okazіональних іменників української мови.Морфологічний аналіз іменника.Наголошування іменників: загальна характеристика, типові помилки.Стилістичне використання іменників.	Практичне заняття,самостійна робота	1-11, 13-17	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 6 год.	Поточний контроль – 5 б. Контрольна робота – 10 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 12.Прикметник: лексико-граматичні розряди. Прикметник: загальнокатегоріальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Лексико-граматичні розряди прикметників. Якісні прикметники: семантико-граматичні ознаки. Відносні прикметники семантика та творення. Морфологічні зміни, які відбуваються при утворенні відносних прикметників. Присвійні прикметники: семантика та творення. Морфологічні зміни, які	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 7	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год.,	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

відбуваються при утворенні присвійних прикметників. Проміжні лексико-граматичні розряди прикметників. Присвійно-якісні прикметники. Присвійно-відносні прикметники. Якісно-відносні прикметники.			10 год.		
Тема 13. Прикметник: ступені порівняння. Категорія ступенів порівняння прикметників. Якісні прикметники, які не утворюють ступенів порівняння. Вищий ступінь порівняння: проста та складена форми. Морфологічні зміни, які відбуваються при утворенні простої форми компаратива. Найвищий ступінь порівняння: проста, складна та складена форми.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 7, 10	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 14. Прикметник: форми, словозміна. Повні і короткі форми прикметників. Стягнені і нестягнені форми коротких прикметників (з історичним коментарем). Сфера використання різних форм. Словозміна прикметників. Словотвір прикметників. Ад'ективація. Наголошування і правопис прикметників. Стилістичне використання прикметників. Морфологічний аналіз прикметників.	Практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 7	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 10 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 15. Числівник: загальна характеристика, розряди за значенням. Значення числівника як частини мови; морфологічні особливості числівника; синтаксичні особливості числівника. Розряди числівників за значенням: порядкові та кількісні: означено-кількісні (власне-кількісні; дробові; збірні); неозначено-кількісні.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 1, 8, 12	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

			самостійної роботи; зробити морфологічний аналіз числівника 2 год., 2 год., 15 год.		
<p>Тема 16. Числівник: розряди, синтаксичні зв'язки, відмінювання.</p> <p>Структурні розряди числівників (прості, складні, складені). Відмінювання числівників. Зв'язок числівників з іменниками. Статус порядкових числівників у лінгвістиці. Історія формування числівника; нумералізація. Морфологічний аналіз числівника.</p>	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 1, 8, 12	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; зробити морфологічний аналіз числівника 2 год., 2 год., 15 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 17. Займенник: розряди за значенням, співвіднесення з іменними частинами мови, відмінювання.</p> <p>Займенник у системі частин мови; семантика та граматичні ознаки займенників. розряди займенників за значенням; перехід займенників в інші частини мови.</p>	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 16	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 15 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 18. Займенник: співвіднесення з іменними частинами мови, відмінювання.</p> <p>Групи займенників за їх співвіднесеністю з іншими частинами мови. Відмінювання</p>	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-11, 13-17, ГС 7, МП 16	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і	Поточний контроль – 5 б. Контр. робота – 10 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

займенників. Прономіналізація. Стилiстичне використання займенників; правопис займенників. Морфологiчний аналіз займенників.			вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 15 год.	Самостійна робота – 1 б.	
--	--	--	--	--------------------------	--

6 СЕМЕСТР

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Дієслово. Загальна характеристика. Дієслово як центральна частина мови, його значення, морфологічні ознаки та синтаксичні функції. Система граматичних форм дієслова. Граматичні категорії дієслова, їх класифікація. Основа теперішнього часу та основа інфінітива. Інфінітив, його значення, морфологічні ознаки та синтаксичні функції. Структурні класи дієслова.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 6, МП 17, 18	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 2 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 2. Категорія виду. Категорія виду як загальнодієслівна граматична категорія. Видові відтінки у межах доконаного і недоконаного виду. Способи творення корелятивних видових пар. Одновидові дієслова: а) недоконаного виду; б) доконаного виду. Двовидові дієслова. Контекстуальні засоби вираження граматичного значення виду в двовидових дієсловах. Видові протиставлення в системі сучасних дієслів. Дієслівні роди як морфолого-словотвірні категорії: а) часові, або фазові; б) кількісні; в) результативні.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 2 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>Тема 3. Категорія перехідності / неперехідності. Категорія стану. Категорія перехідності / неперехідності як морфолого-словотвірної-синтаксичної категорії. З історії дослідження категорії перехідності / неперехідності. Перехідні дієслова: семантичні та граматичні ознаки. Непрямо-перехідні дієслова. Неперехідні дієслова: семантико-граматична характеристика. Категорія стану як граматична дієслівна категорія. З історії дослідження категорії стану. Категорія стану за В.В. Виноградовим: а) дієслова активного стану; б) дієслова пасивного стану; в) дієслова зворотно-середнього стану; г) позастанові дієслова. Сучасна теорія категорії стану. Категорія стану як морфолого-словотвірної-синтаксичної категорії (за І. Р. Вихованцем).</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 2 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 4. Категорія способу. Категорія способу: загальна характеристика, проблема визначення компонентного складу. Дійсний спосіб. Умовний спосіб: значення, форми вираження. Наказовий спосіб: семантичні різновиди, граматичні форми та їх засоби вираження. Спонукальний та бажальний способи: семантика та засоби вираження. Транспозиційні особливості форм дієслівного способу.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 2 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 5. Категорія часу. Загальна характеристика категорії часу. Грамама теперішнього часу: особливості творення і вживання. Грамама минулого часу: особливості творення і вживання. Давноминулий час: семантика і засоби вираження. Майбутній</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17, ГС 1, МП 2</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>час: особливості творення і вживання. Три форми майбутнього часу (з історичним коментарем). Транспозиційний потенціал графем часу.</p>			<p>методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.</p>		
<p>Тема 6. Дієвідмінювання. Категорії особи, роду, числа. Поділ дієслів на дієвідміни: дієслова I дієвідміни; дієслова II дієвідміни; дієслова архаїчної групи. Загальна характеристика категорії особи. Особливості використання особових форм. Дієслова неповної особової парадигми. Безособові дієслова. Словотвір дієслів: внутрішньодієслівний словотвір (префіксація, конфіксація, суфіксація); творення дієслів від основ інших частин мови (суфіксація, конфіксація, суфіксально-постфіксальний словотвір; префіксально-суфіксально-постфіксальний спосіб). Морфологічний аналіз особово-родових форм дієслів.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17, ГС 1</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 7. Дієприкметник. Дієприслівник. Предикативні форми на -но, -то. Частиномовний статус дієприкметника. Морфологічні ознаки і синтаксична роль. Активні дієприкметники: їх значення і творення. Пасивні дієприкметники: їх значення і творення. Морфонологічні зміни при творенні пасивних дієприкметників. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники. Правопис дієприкметникових суфіксів. Написання не з дієприкметниками. Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки при дієприкметниковому звороті. Безособові предикативні форми на -но, -то. Частиномовний статус дієприслівника. Морфологічні ознаки і синтаксична роль.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17, МП 5, 11, 19</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Контр.робота – 10 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>Дієприслівники доконаного і недоконаного виду. Творення і вживання дієприслівників. Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при дієприслівниковому звороті. Морфологічний аналіз дієприкметників і дієприслівників.</p>					
<p>Тема 8. Прислівник. Прислівник як частина мови: загальна характеристика. Значеннєві розряди прислівників. Займенникові прислівники. Лексико-граматичні розряди прислівників: означальні, обставинні, предикативні, модальні. Означальні прислівники. Обставинні прислівники. Словотвір прислівників: а) відприкметникові прислівники; б) відіменникові прислівники; в) відчислівникові прислівники; г) прислівники, похідні від займенників, дієслів і прислівників; г) складні і складені прислівники. Адвербіалізація. Наголос у прислівниках.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17, ГС 2, МП 10, 20</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 9. Слова категорії стану Модальні слова. Слова категорії стану: а) частиномовний статус слів категорії стану; б) загальна характеристика: категоріальне значення, граматичні ознаки, синтаксична функція; в) лексико-семантичні групи предикативних прислівників; г) морфологічні типи слів категорії стану; г) граматичні характеристики. Поняття про модальність. Об'єктивна / суб'єктивна модальність, реальна / гіпотетична модальність. Модальні слова: а) частиномовний статус модальних слів; б) загальна характеристика: категоріальне значення, морфологічні та синтаксична властивості; в) семантичні групи модальних слів; г) морфологічні типи модальних слів.</p>	<p>Лекція; практичне заняття; самостійна робота</p>	<p>1-10, 12-17, ГС 2</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

Морфологічний прислівників. аналіз					
Тема 10. Службові частини мови. Прийменник. Загальна характеристика службових слів. Частиномовний статус прийменника, загальна характеристика. Походження прийменників: первинні і вторинні прийменники. Групи прийменників за будовою: прості, складні і складені. Семантичні типи прийменників: локативні, темпоральні, об'єктні, означальні, логічні. Вживання прийменників з відмінковими формами іменників. Значення прийменників, ужитих з різними непрямыми відмінками іменників. Синонімія прийменникових конструкцій. Правопис прийменників. Морфологічний аналіз прийменників.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 2, 4, МП 9	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 0,5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 11. Сполучник. Частиномовний статус сполучника. Характеристика сполучників: а) за походженням (первинні і вторинні); б) за будовою (прості, складні і складені); в) за способом уживання (одиничні, повторювані, парні). Сурядні сполучники, їх типи. Підрядні сполучники, їх типи. Сполучники і сполучні слова. Правопис сполучників. Морфологічний аналіз сполучників.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 2, 3, МП 6, 15	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 12. Частка. Проблема лінгвістичного статусу часток. Групи часток за значенням: а) фразові; б) модальні; в) емоційно-експресивні; г) формотворчі; г) словотворчі. Склад часток за походженням (первинні та вторинні). Групи часток за будовою. Зв'язки як окремий тип службових слів-морфем. Групи часток за місцем у реченні. Правопис часток.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 2, 5	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

Морфологічний аналіз часток.			самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.		
Тема 13. Вигук. Проблема частиномовного статусу вигуків. Групи вигуків за значенням: а) емоційні; б) наказові; в) спонукальні; г) апелятивні; г) вокативні; д) етикетні. Групи вигуків за походженням (первинні та вторинні). Звукова структура первинних вигуків. Звуконаслідувальні словаречення. Правопис вигуків і звуконаслідувальних слів. Морфологічний аналіз вигуків.	Лекція; практичне заняття; самостійна робота	1-10, 12-17, ГС 2, МП 14	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи; 2 год., 2 год., 4 год.	Поточний контроль – 5 б. Контр. робота – 10 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт 9.3. Види контролю Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів кожного семестру (5 і 6) передбачають: 20 балів – поточний контроль (усні відповіді, тестові роботи, словникові диктанти); 20 балів за контроль змістових модулів; 10 балів за самостійну роботу; 50 балів за іспит.
Вимоги до письмової роботи	Ви повинні виконати контрольні роботи, що складаються з теоретичних питань, практичних завдань для перевірки навиків та здібностей, зокрема уміння охарактеризувати лексичні, морфологічні, синтаксичні й словотвірні ознаки усіх іменних частин мови.
Поточне тестування	Проводиться за кожною темою, оцінюється за 5-бальною системою.
Практичні заняття	Максимальна оцінка за кожне заняття 5 балів. Наприкінці курсу виводимо середній показник, який множимо на коефіцієнт, який дозволяє отримати максимальну оцінку 20 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню. Мінімальна кількість балів для допуску до іспиту – 25 балів.

Методи контролю

Методи усного контролю – це бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою усного контролю слугує монологічна відповідь студента (у підсумковому контролі це більш повний, системний виклад) або запитально-відповідна форма – бесіда, у якій викладач ставить запитання і чекає відповіді. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в

індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі.

Письмовий контроль (контрольна робота, екзаменаційна робота) забезпечує глибoku і всебічну перевірку засвоєння, оскільки вимагає комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студентові необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язання конкретних завдань, проблем, крім того, виявляється ступінь оволодіння письмовою мовою, уміння логічно, адекватно проблемі скласти свій текст, оцінювати проблему.

Дидактичний тест (тест досягнень) – це набір стандартизованих завдань із визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами.

Контроль набутих знань і умінь із навчальної дисципліни здійснюється на практичних заняттях та під час перевірки виконаної студентом самостійної роботи шляхом усного чи письмового опитування студента.

Форми контролю: усне опитування згідно із планами практичних занять, тестова самостійна робота, словниковий диктант, контрольна робота, самостійна робота, конспект наукових праць, екзаменаційна робота.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Положення 1](#) і [Положення 2](#).

Студент повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності. Забороняються плагіат та списування. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід. Обов'язковим є виконання усіх письмових завдань: вправ, підсумкових тестів до кожної теми, конспектування зазначених статей, здійснення самостійного морфологічного аналізу усіх частин мови.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Пропуски практичних занять відпрацьовуються в такий спосіб: опрацювання теми, усна або письмова відповідь, написання письмової роботи відповідно до плану заняття.

Обов'язковим для отримання допуску до іспиту є написання контрольних робіт, тестових робіт, виконання самостійної роботи.

Викладач гарантує доступність консультацій та отримання інформації як у межах університету, так і можливість заочної комунікації та консультування (телефон, вайбер, електронна пошта).

8. Рекомендована література

1. *Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В.* Морфологія сучасної української мови: [Морфологія. Словотвір. Парадигмологія]: навч. посіб.; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський ун-т, 2014. 675 с.
2. *Бойко В. М., Давиденко Л. Б.* Граматика української мови: морфеміка, словотвір, морфологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2014. 246 с.
3. *Вихованець І. Р., Городенська К. Г.* Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с. URL: <http://1576.ua/books/3368>
4. *Горпинич В. О.* Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 336 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1239>
5. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / *І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова*; за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
6. *Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І.* Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.
7. *Плющ М. Я.* Граматика української мови : у 2 ч. Ч. І. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ : Вища школа, 2005. 286 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1414>
8. Сучасна українська мова: Морфологія: Підручник. Затверджено МОН / за ред. *А. К. Мойсієнка*. Київ, 2013. 524 с.
9. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.

Методичне забезпечення

10. *Джочка І. Ф.* Сучасна українська літературна мова. Морфологія: схеми та зразки аналізу. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. 196 с.
11. *Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д.* Сучасна українська літературна мова. Морфологія: Вступ.

- Іменні частини мови : збірник тестів. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2019. 152 с.
12. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: Дієслово. Незмінні частини мови : збірник тестів. Івано-Франківськ : видавець Голіней О. М., 2016. 132 с.
13. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: збірник вправ : навч. посібник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 372 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=834>
14. Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Практична морфологія: [навч. посібник, рекомендації МОН України]. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2012. 588 с.
15. Джочка І. Ф. Сучасна українська літературна мова. Морфологія ІЧМ: матеріали до хрестоматії з дисципліни. Івано-Франківськ: НБ ПНУ, 2018. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=7819>
16. Джочка І. Ф. Сучасна українська літературна мова. Морфологія ДНЧМ: матеріали до хрестоматії з дисципліни. Івано-Франківськ: НБ ПНУ, 2018. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=7819>
17. Ципердюк О. Д. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: термінологічний словник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 84 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=835>

Граматичні словники

- ГС 1. Алексієнко Л. А. І. В. Козленко. Граматичний словник українських дієслів : у 2 т. К. : Київський ун-т, 1998.
- ГС 2. Глібчук Н., Добосевич У. Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови. Львів : Априорі, 2016. 640 с.
- ГС 3. Городенська К. Г. Граматичний словник української мови : Сполучники. Херсон : Вид-во ХДУ, 2007. 340 с.
- ГС 4. Загнітко А. П. Словник українських прийменників / [А. П. Загнітко та ін.]. Донецьк, 2007. 416 с.
- ГС 5. Загнітко А., Каратаєва А. Словник часток : матеріали і статті : науково-навчальне видання. Донецьк : ДонДУ, 2012. 382 с.
- ГС 6. Колібаба Л., Фурса В. Словник дієслівного керування. К. : Либідь, 2016. 656 с.
- ГС 7. Критська В.І., Недозим Т.І., Орлова Л.В., Пуздирєва Т.К., Романюк Ю.В. Граматичний словник української літературної мови. Словозміна: Близько 140 000 слів / Відп. ред. Н.Ф. Клименко. К : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011. 760 с.
- ГС 8. Лозова Н. Є. В. Б. Фридрак. Дзвона чи дзвону? або -а (-я) чи -у (-ю) в родовому відмінку : Словник-довідник. К. : Наук, думка, 2007. 168 с.

Монографічні праці

- МП 1. Арполенко Г. П., Городенська К. Г., Щербатюк Г. Х. Числівник української мови. К. : Наук, думка, 1980. 242 с.
- МП 2. Барчук В. Граматична темпоральність: Інтервал. Час. Таксис : монографія. Івано-Франківськ : Сімик, 2011. 415 с.
- МП 3. Безпояско О. К. Іменні граматичні категорії. К. : Наук. думка, 1991. 171 с.
- МП 4. Вихованець І. Р. Система відмінків української мови. К. : Наук. думка, 1987. 231 с.
- МП 5. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській мові. К. : Наук. думка, 1982. 248 с.
- МП 6. Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови : монографія. К. : Вид. дім Дмитра Бураго, 2010. 208 с.
- МП 7. Грищенко А. П. Прикметник в українській мові. К. : Наукова думка, 1978. 207 с.
- МП 8. Івченко М. П. Числівники української мови. К. : Вид-во Київ. держ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка, 1955. 143 с.
- МП 9. Колодяжний А. С. Прийменник : матеріали до лекцій з курсу сучасної української літературної мови. Харків : Вид-во Харків. ун-ту, 1960. 165 с.
- МП 10. Костусяк Н. М. Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників. Луцьк: Вежа, 2002. 179 с.
- МП 11. Коць Л. М. Дієприслівник у сучасній українській літературній мові : специфіка зв'язків

та їх значень. К. : Вид-во АН УРСР, 1964. 163 с.

МП 12. Лукінова Т. Б. Числівники в слов'янських мовах (порівняльно-історичний нарис). К. : Наук. думка, 2000. 370 с.

МП 13. Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові. К., 1974. 184 с.

МП 14. Мацько Л. І. Інтер'єктиви в українській мові : навч. посібник. К. : КДПІ, 1981. 130 с.

МП 15. Медведєв Ф. П. Система сполучників в українській мові. Вид-во ХДУ ім. О. М. Горького, 1962. 91 с.

МП 16. Ожоган В. М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. К. : Вид-во Інституту укр. мови, 1997. 230 с.

МП 17. Русанівський В. М. Дієслово – рух, дія, образ. К. : Рад. школа, 1977. 111 с.

МП 18. Русанівський В. М. Структура українського дієслова. К. : Наук. думка, 1971. 315 с.

МП 19. Сасинович Е. С. Дієприслівники в сучасній українській мові. К. : Рад. школа, 1963. 107 с.

МП 20. Чапля І. К. Прислівники в українській мові. Х. : Вид-во ХДУ, 1960. 124 с.

Викладач: кандидат філологічних наук,
доцент Ірина Федорівна Джочка

СЕМЕСТРИ 7-8

Синтаксис

ЗМІСТ

9. Загальна інформація
10. Анотація до курсу
11. Мета та цілі курсу
12. Результати навчання (компетентності)
13. Організація навчання курсу
14. Система оцінювання курсу
15. Політика курсу
16. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Сучасна українська мова. Синтаксис</i>
Викладач (-і)	<i>кандидат філологічних наук, доцент Пославська Наталія Михайлівна</i>
Контактний телефон викладача	(050) 516-18-97
E-mail викладача	nata.slavna@ukr.net
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	кредити ЄКТС – 9 (270 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Обговорення загальнометодологічних і загальнонаукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт згідно з графіком консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Сучасна українська мова. Синтаксис» належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін підготовки бакалавра філології. Вона забезпечує формування у здобувачів вищої освіти професійно-орієнтованої компетентності, передбачає оволодіння знаннями, вміннями і навичками аналізу синтаксичних одиниць.</p> <p>У граматичній системі мови синтаксису належить центральне місце, оскільки у його сфері функціонують мовні одиниці, які забезпечують спілкування людей, безпосередньо співвідносячи повідомлюване з реальною дійсністю. Усебічне вивчення цього розділу граматики сприяє закріпленню у студентів попередньо набутих знань із фонетики, лексикології, словотвору, морфології, а також ще глибшому засвоєнню словниково-граматичних та інформаційних можливостей мови як найважливішого засобу людського спілкування.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><i>Мета курсу</i> – формування у студентів-філологів систематизованих наукових знань про традиційні й нові підходи щодо класифікації та кваліфікації синтаксичних категорій і синтаксичних одиниць з послідовним розмежуванням:</p> <p>1) формально-синтаксичного, семантико-синтаксичного, комунікативного аспектів; 2) аналізом зв'язків між складниками словосполучень, речень (простих і складних), складного синтаксичного цілого; 3) встановлення відношень (предикативних, напівпредикативних, суб'єктних, об'єктних, атрибутивних, обставинних, синкретичних, єднальних, приєднувальних, градаційних, зіставних тощо) між компонентами, які структурують синтаксичні одиниці.</p> <p><i>Завдання курсу</i> – забезпечити фахову підготовку майбутніх філологів, сформувати в них міцні навички аналізу синтаксичних одиниць, виробити вміння застосовувати на практиці здобуті знання із синтаксису української мови, допомогти студентам практично оволодіти нормами писемного та усного літературного мовлення.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У процесі опанування дисципліни бакалаври мають оволодіти такими компетентностями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатністю розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; • здатністю бути критичним і самокритичним; • здатністю учитися й оволодівати сучасними знаннями; • здатністю до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; • умінням виявляти, ставити та вирішувати проблеми; • здатність працювати в команді та автономно; • здатністю до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; • здатністю використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови; • здатністю вільно оперувати лінгвістичною термінологією для розв'язання професійних завдань; • здатністю комплексно використовувати набуті філологічні та методичні знання у практиці викладання української мови. <p>Результати навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знати класичні та новітні підходи до вивчення синтаксису, місце синтаксису в системі мови та в шкільному курсі української мови; 	

- розуміти ключові поняття курсу;
- розрізняти всі синтаксичні одиниці, їх структурно-семантичні особливості;
- визначати будову всіх типів речень;
- знати принципи української пунктуації;
- аналізувати синтаксичні категорії та одиниці формального, семантичного і комунікативного плану;
- визначати структурно-семантичні типи речень, синтаксичні зв'язки та семантико-синтаксичні відношення;
- розставляти відповідні розділові знаки;
- знати морфологічні норми сучасної української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності, надаючи переваги своєрідним морфологічним рисам сучасної української літературної мови;
- визначати синтаксичні функції слів різної частиномовної належності у реченні, характеризувати явища синкретизму, а також інші проблемні питання синтаксису сучасної української мови;
- добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її;
- організовувати процес свого навчання й самоосвіти;
- дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	40 год.
семінарські заняття / <i>практичні</i> / лабораторні	54 год.
самостійна робота	176 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
<i>Сьомий</i> <i>Восьмий</i>	035 Філологія 035.01 Українська мова та література	<i>Четвертий</i>	<i>Нормативний</i>

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
------------	------------------	------------	---------------	-------------	---------------------

Синтаксис простого речення

Тема 1. Вступ. Синтаксис як розділ граматики Предмет синтаксису. Типи синтаксичних одиниць. Синтаксичні зв'язки у словосполученні та реченні. Засоби вираження синтаксичних зв'язків. Зв'язок синтаксису з лексикологією та морфологією.	<i>Лекція</i>	2; 5; 6; 8; 9	2 год	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
	<i>Практичне заняття</i>		1 год.		
	<i>Самостійна робота</i>		4 год • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної		

			роботи		
<p>Тема 2. Словосполучення Словосполучення та інші сполучення слів. Типи словосполучень за частиномовним вираженням головного слова. Граматичні зв'язки слів у словосполученні. Семантико-синтаксичні словосполучення між частинами словосполучення. Схема розбору словосполучення</p>	<p><i>Лекція</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	2; 4; 5; 6; 8; 9	<p>2 год.</p> <p>3 год.</p> <p>10 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Поточний контроль – 5 б.</p> <p>Контроль змістового модуля – 10 б.</p> <p>Самостійна робота – 1 б.</p>	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
<p>Тема 3. Речення як основна синтаксична одиниця Ознаки речення. Речення і судження. Формально-синтаксична організація речення. Семантико-синтаксична організація речення. Комунікативна організація речення</p>	<p><i>Лекція</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	2; 5; 6; 7; 8; 9	<p>2 год.</p> <p>1 год.</p> <p>6 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Поточний контроль – 5 б.</p> <p>Самостійна робота – 2 б.</p> <p>ІНДЗ – презентація сучасних аспектів дослідження синтаксису (робота в групі) – 10 б.</p>	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
<p>Тема 4. Просте двоскладне речення. Головні члени речення Семантико-синтаксична структура простого речення. Семантично елементарні і семантично неелементарні прості речення. Головні члени двоскладного</p>	<p><i>Лекції</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	4; 5; 6; 8; 9; 10	<p>3 год.</p> <p>5 год.</p> <p>9 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних 	<p>Поточний контроль – 5 б.</p> <p>Контроль змістового модуля (контрольна робота) – 10 б.</p> <p>Самостійна робота – 1 б.</p>	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3

<p>речення. Підмет і його типи: простий і складений. Присудок і його типи: простий дієслівний, простий дієслівний ускладнений, складений іменний, складений дієслівний, складний (подвійний, комбінований). Іменний складений присудок з нульовою зв'язкою. Обов'язкове і факультативне тире на місці пропущеної зв'язки. Поняття суб'єктного та об'єктного інфінітива, складні випадки аналізу</p>			<p>матеріалах до практичних занять і самостійної роботи</p>		
<p>Тема 5. Другорядні члени речення Традиційне й сучасне вчення про другорядні члени речення. Детермінанти, їх різновиди. Додаток як синтаксичне вираження об'єкта. Прямий і непрямий додаток. Придієслівні та приіменні додатки. Додатки при дієсловах категорії стану. Вираження додатка нерозкладним словосполученням. Означення як синтаксичне вираження атрибута. Узгоджені й неузгоджені означення, способи їх вираження. Розмежування неузгоджених означень і додатків,</p>	<p><i>Лекція</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>4; 5; 6; 8; 9; 10</p>	<p>3 год. 4 год. 11 год. • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи</p>	<p>Поточний контроль – 5 б. Контроль змістового модуля (аудиторна самостійна робота) – 10 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>залежних від іменників. Прикладка як різновид означення. Місце прикладки та її змістові функції у відношенні до означуваного слова.</p> <p>Обставини як синтаксичне вираження різних ознак дії, стану або ознаки. Типи обставин за значенням і способи вираження</p>					
<p>Тема 6. Односкладні речення Проблема односкладного речення в сучасному мовознавстві. Односкладні речення іменного типу та їх особливості: номінативні, генітиві, вокативні. Односкладні речення дієслівного типу: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, інфінітивні</p>	<p><i>Лекції</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	2; 5; 6; 7; 8; 9	<p>2 год.</p> <p>2 год.</p> <p>10 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Поточний контроль – 5 б.</p> <p>Самостійна робота – 2 б.</p>	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3
<p>Тема 7. Неповні речення Двоскладні й односкладні неповні речення. Різновиди неповних речень: контекстуальні, ситуативні, еліптичні. Парцельовані конструкції як різновид неповних речень. Особливості пунктуації в неповних реченнях.</p>	<p><i>Лекції</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	2; 5; 6; 7; 8; 9	<p>1 год.</p> <p>1 год.</p> <p>3 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних 	<p>Поточний контроль – 5 б.</p> <p>Самостійна робота – 1 б.</p>	Протягом семестру згідно з розкладом занять 3

			заняць самостійної роботи		
Тема 8. Нечленовані речення Типи нечленованих речень за значенням і функціями: стверджувальні, заперечні, емоційно-оцінні, питальні, спонукальні, слова мовленнєвого етикету, звуконаслідувальні. Морфологічне вираження нечленованих речень	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	4; 5; 6; 7; 8; 9	1 год. 1 год. 3 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно- методичних матеріалах до практичних заняць і самостійної роботи	Поточний контроль – 5 б. Контроль змістового модуля (аудиторна самостійна робота) – 10 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом заняць
Синтаксис простого ускладненого речення Синтаксис складного речення					
Тема 1. Особливості простого ускладненого речення. Однорідні члени речення Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Засоби поєднання однорідних членів речення: інтонація і сполучники сурядності. Розділові знаки. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Пунктуація.	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	2; 3; 6; 8; 9	2 год. 2 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно- методичних матеріалах до практичних заняць і самостійної роботи	Поточний контроль – 2 б. Самостійна робота – 0, 5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом заняць
Тема 2. Речення з відокремленими членами речення Поняття про відокремлення. Основні умови відокремлення другорядних членів речення. Узгоджені відокремлені поширені й	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	3; 4; 6; 8; 9; 10	2 год. 4 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати	Поточний контроль – 2 б. Самостійна робота – 0, 5 б.	Протягом семестру згідно з розкладом заняць

непоширені означення. Неузгоджені відокремлені означення. Відокремлення прикладок. Відокремлення додатків. Синонімія простих речень з відокремленими другорядними членами та складних речень.			завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи		
Тема 3. Уточнюючі члени речення. Вставні та вставлені конструкції. Звертання Уточнюючі відокремлені члени речення. Подвійне синтаксичне тлумачення речень з уточнюючим підметом і додатком. Вставні слова, словосполучення і речення. Типи вставних компонентів за значенням. Вставлені структури. Відмінність між вставними і вставленими компонентами. Розділові знаки. Звертання. Грамаічно-стилістична природа звертань. Звертання поширені й непоширені.	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	3; 4; 6; 8; 9; 10	2 год. 4 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 2 б. Контроль змістового модуля – 5 б. Самостійна робота – 0, 4 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 4. Складне речення Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення. Змістова та інтонаційна єдність частин складного речення. Засоби	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	2; 4; 5; 8; 9	2 год. 2 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові	Поточний контроль – 2 б. Самостійна робота – 0, 4 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

зв'язку частин складного речення: інтонація, сполучники і сполучні слова, порядок розташування частин, співвідношення форм дієслів-присудків. Класифікація складних речень.			джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи		
Тема 5. Складносурядні речення Сурядні сполучники як один із засобів вираження синтаксичних і змістових відношень між частинами складносурядного речення. Єднальні, приєднувальні, протиставні, розділові та градаційні смислові відношення. Складносурядні елементарні та складносурядні багатоконпонентні конструкції. Особливості пунктуації на межі частин складносурядного речення.	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	4; 5; 8; 9; 10	2 год. 2 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 2 б. Контроль змістового модуля – 5 б. Самостійна робота – 0, 4 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 6. Складнопідрядні речення Розвиток учення про складнопідрядні речення. Класифікації складнопідрядних речень. Сполучники та сполучні слова. Омонімічні сполучники та сполучні слова, їх розмежування. Семантичні та асемантичні	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	5; 8; 9	2 год. 2 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних	Поточний контроль – 2 б. Самостійна робота – 0, 4 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

сполучники підрядності. Складнопідрядні речення розчленованої та нерозчленованої структури. Перехідні типи складних речень: підрядні супровідні та підрядні зіставні.			заняць і самостійної роботи		
Тема 7. Складнопідрядні речення з кількома підрядними Складнопідрядні речення з однорідною супідрядністю, неоднорідною одночленною та різночленною супідрядністю, послідовною підрядністю, контаміновані багатоконпонентні речення. Особливості пунктуації.	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	4; 8; 9; 10	2 год. 4 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 2 б. Контроль змістового модуля – 5 б. Самостійна робота – 0, 4 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 8. Безсполучникові складні речення Безсполучникові складні речення, синонімічні до складносурядних (з однотипними (однорідними) частинами) та складнопідрядних (з неоднотипними (неоднорідними) частинами). Інтонація і змістові відношення між частинами складного безсполучникового речення. Пунктуація на межі частин складного безсполучникового речення.	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	2; 4; 8; 9; 10	2 год. 4 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 2 б. Самостійна робота – 0, 4 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 9. Складні синтаксичні	<i>Лекції</i> <i>Практичне</i>	4; 7; 8; 9; 10	2 год. 4 год.	Поточний контроль – 2 б.	Протягом семестру згідно з

<p>конструкції. Період Складні речення з різними видами зв'язку – складні синтаксичні конструкції. Поділ речення на блоки. Пунктуація. Період як особливе синтаксико-стилістичне явище. Специфіка інтонування та пунктуації. Різновиди періодів: обернений, обрамлений, обірваний.</p>	<p><i>заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>		<p>10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи</p>	<p>Самостійна робота – 0, 4 б.</p>	<p>розкладом занять</p>
<p>Тема 10. Конструкції з чужим мовленням Пряма, непряма і невласне пряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Пунктуація при прямій мові. Діалог. Цитування.</p>	<p><i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>3; 8; 9; 10</p>	<p>2 год. 2 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи</p>	<p>Поточний контроль – 2 б. Самостійна робота – 0, 4 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 11. Складне синтаксичне ціле Текст і його складники. Граматичні категорії тексту. Функції тексту. Засоби і способи поєднання речень у складне синтаксичне ціле.</p>	<p><i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>2; 5; 7; 8; 9</p>	<p>2 год. 2 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних</p>	<p>Поточний контроль – 2 б. Самостійна робота – 0, 4 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

			занять самостійної роботи	i	
Тема 12. Пунктуація Основи української пунктуації. Розвиток принципів української пунктуації. Система розділових знаків та їх основні функції. Особливості пунктуації в текстах різного функціонального призначення. Зміни в пунктуації.	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	3; 8; 9; 10	2 год. 4 год. 10 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять самостійної роботи	i	Поточний контроль – 3 б. Контроль змістового модуля – 5 б. Самостійна робота – 0, 4 б.
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт 9.3. Види контролю Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів 7 семестру передбачають: 40 балів – поточний контроль; 40 балів за контроль змістових модулів; 10 за індивідуальне завдання; 10 балів за самостійну роботу Загальні 100 балів 8 семестру передбачають: 25 балів – поточний контроль; 20 балів за контроль змістових модулів; 5 балів за самостійну роботу; 50 балів за іспит				
Вимоги до індивідуальної роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питання				
Семінарські заняття	Оцінюється за п'ятибальною системою				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів				
7. Політика курсу					
Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2 .					
8. Рекомендована література					
1. Академічна доброчесність.	URL:				
https://naqa.gov.ua/%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C/					

2. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. Київ, 1993.
3. Глазова О. П. Українська пунктуація : навчальний посібник. Харків, 2004.
4. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови : підручник. Київ, 2010.
5. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис. Донецьк, 2001.
6. Пославська Н. М., Тишківська Н. Я. Синтаксис простого речення : навчально-методичні матеріали до курсу. Івано-Франківськ, 2020.
7. Слинко І. І., Гуйванюк Н. В., Кобилянська М. Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. Київ, 1994.
8. Тишківська Н. Я. Українська мова : збірник вправ із синтаксису і пунктуації. Івано-Франківськ, 2006.
9. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. Київ, 2004.
10. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова. Пунктуація. Львів, 2002.

Викладач кандидат філологічних наук, доцент *Пославська Наталія Михайлівна*